

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keerberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

aflossing

van de wacht

IN ONZE ARTIKELENSERIE BELEIDSASPECTEN werd onder het hoofd: Ons voorstel ter verbetering (maart 1966) gesteld:

„Een apart Ministerie van Volksgezondheid met aan het hoofd een, als medicus gekwalificeerde, Minister. Mocht bij deze constellatie behoefte bestaan aan een Staatssecretaris, dan ware voor deze functie b.v. een apotheker aan te trekken”

Dit inzicht spruit voort uit onze vaste overtuiging, dat een optimale gezondheidszorg slechts te verwezenlijken zal zijn indien opgezet onder leiding van een apart Ministerie, in nauwe samenwerking met Ministeries, die bepaalde para-medische onderdelen behartigen (Sociale aken, Maatschappelijk Werk, Recreatie).

Deze principiële omschakeling in ons Regeringsbestel lijkt — politiek gesproken — nog niet „haalbaar”, al is — tot onze vreugde — bij de jongste Regeringswisseling een eerste stap in deze richting gezet.

Als Staatssecretaris van de afdeling Volksgezondheid van het Ministerie van Sociale Zaken en Volksgezondheid toch werd eindelijk (weer) een medicus gezocht en aangesteld, terwijl in diens — opengevallen ambtelijke — plaats als Directeur-Generaal een apotheker werd benoemd.

Naar onze verwachting wijst deze laatste benoeming er op, dat ook bij komende Regeringswisselingen de plaats van Staatssecretaris van de Volksgezondheid zal (moeten) worden bezet door een medicus.

We zijn dus op de goede weg en hopen slechts, dat zo spoedig mogelijk — liefst reeds bij de eerstvolgende gelegenheid — de lijn verder zal worden doorgetrokken in de — door ons boven aangegeven — richting.

Moge in dezen de nuchtere noodzakelijkheid het spoedig winnen van de politieke wenselijkheid.

A. P. N. DE GROOT

HYPNOSE op tv is „buitengewoon griezelig”

• VOOR BRIEF ZIE BLZ. 4

AAN DE HOOFDINSPECTEUR voor de Geestelijke Volksgezondheid heeft het bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij een brief gezonden, naar aanleiding van het gebruik van hypnose op het televisiescherm. In deze brief wordt verzocht maatregelen te treffen die noodzakelijk zijn om herhaling van deze voor de geestelijke volksgezondheid gevaar opleverende televisievoorstellen te voorkomen. „Hypnose op het toneel of in de tv-studio moet wettelijk verboden worden”, aldus de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij. Hij sprak deze woorden tijdens de vergadering van de vereniging, op 22 april te Amsterdam gehouden. Leden hadden gevraagd naar het oordeel van de vereniging over deze zaak.

HYPNOSE MAG GEEN behandeling op het toneel zijn. De hypnose blijve uitsluitend en alleen voorbehouden als een ingreep door deskundigen, door artsen. Iemand die hypnotiseert moet behoorlijk opgeleid zijn, aldus de heer De Groot, die het optreden als hypnotiseur van de illusionist David Berglas in het programma Opus 13 (Vara-televisie) „buitengewoon griezelig” vond.

MEN ZAL ZICH herinneren dat op de in november te Utrecht gehouden ledenvergadering van de Vereniging tegen de Kwakzalverij hetzelfde televisie-programma ter sprake kwam. De Vereniging tekende toen verzet aan tegen het aankondigen van wat de Engelse illusionist Berglas presenteerde op het tv-scherm, als „bovennatuurlijk”.

De voorzitter had naderhand hierover een bespreking met functionarissen van de Vara. Deze hadden begrip voor het standpunt van de vereniging.

Het is goed hier even in herinnering te roepen wat er zaterdagavond 15 april geschiedde tijdens de uitzending van „Opus 13”. Niet alleen op het toneel werden mensen gehypnotiseerd door David Berglas maar twee kijkers, een vrouw in Amsterdam en een onderwijzer in Soest raakten onder hypnose. Per telefoon had Berglas, aanvankelijk met succes, de onderwijzer toegesproken. Toen dat niet hielp werd ook nog een geluidsbandje gemaakt met de stem van Berglas. Dat werd naar de onderwij-

vervolg blz. 2

32237

is het postgironummer van de penningmeester van de Vereniging tegen de Kwakzalverij (Amsterdam). Hij ziet graag uw contributie ad f 7.50 over 1967 tegemoet (Eventueel ook op gemeentegiro K 1672).
... Enige leden hebben hun contributie over 1966 nog niet voldaan.
Ook dat wil uw penningmeester nu graag zo gauw mogelijk inboeken!

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoedigen is KWAKZALVERIJ

„Buitengewoon griezelig”

vervolg van blz. 1

zer in Soest gezonden, maar ook de huisarts moest er aan te pas komen.

Het andere slachtoffer dat geheel buiten zinnen was geraakt, werd door Berglas genezen met een telefoongesprek.

Hypnose wordt in de geneeskunde in verschillende gevallen gebruikt. Een enkele keer gebruiken tandartsen het wel om een patiënt onder hypnose te kunnen behandelen. In Frankrijk werd het wel voor allerlei operaties gebruikt, maar het voortschrijden van de narcose-techniek leidt er toe, dat ook daar te lande de hypnose voor dergelijke doeleinden minder wordt gebruikt. Zeer bekend is verder het gebruik van de hypnose bij psychiatrische behandelingen. Sigmund Freud heeft de hypnose gebezigd om naar het onderbewustzijn verdrongen zaken op het spoor te komen en zo de patiënt te genezing. Ook de religieuze hypnose is niet onbekend: monniken op de berg Athos brachten zichzelf in hypnose door op het lichtsterretje te turen dat de zin in een stuk glas te weeg brengt.

Uiterst gevaarlijk

AAN DE DISCUSSIE over het gebruik van de hypnose als amusement op een tv-programma, zoals deze discussie zich ontspon in onze ledenvergadering, ontlenen wij nog het volgende.

Het bestuurslid J. M. de Haas: Het is een uiterst gevaarlijke zaak. Wat kan er bijvoorbeeld niet gebeuren, wanneer degenen die op het toneel in hypnose zijn gebracht, buiten komen en nog niet geheel zijn ontwaakt? De heer De Haas keerde zich ook tegen de Amsterdamse arts dr. O. M. de Vaal, die gezegd heeft het helemaal niet erg te vinden, wanneer voor een amusementsprogramma hypnose wordt gebruikt. „Hij is er helemaal naast”.

Een zeer kwalijke zaak, stemde het lid, de heer Van Batenburg in.

Het bestuurslid M. Paulissen: De reacties op deze uitzending pleiten voor instelling van een eigen bureau van onze vereniging. Dan had men op staande voet kunnen reageren, een persconferentie beleggen, een communiqué uitgeven. Ons apparaat is onvoldoende...

De voorzitter: Te enenmale onvoldoende.

Het bestuurslid J. Noord: Dat geval van Berglas is naar mijn mening een

Hypnose hoort niet op beeldbuis

VELE PENNEN ZIJN in beweging gezet door het hypnose-experiment op de beeldbuis door David Berglas. Wij knipten voor U uit verschillende bladen uitlatingen hierover.

Trouw (medische medewerker): „... bij de programmaleiding (kon men) zich wel eens beter realiseren wat de mogelijke gevolgen van een uitzending voor vele zwakbegaafde of psychisch labiele mensen kunnen zijn. (...) Hoewel men uiteraard niet met alles en iedereen kan rekenen, moet toch de gezondheid van de kijker in de ruimste zin des woords (dus ook psychisch, sociaal en religieus) wel op de voorgrond staan. (...) Hypnose leent zich niet voor vertoning in variëte en zeker niet voor de televisie, daar de gevolgen voor toeschouwers buiten de zaal niet meer door de hypnotiseur kunnen worden gezien, zo nodig hersteld.

★

De Tweede Kamerleden dr. C. Boertien en drs. A. D. W. Tilanus hebben aan de minister vragen gesteld. „Hypnose”, aldus de heer Tilanus, „is een vorm van geneeskunst, die in de spreekkamer van een arts thuishoort en niet op de planken tot vermaak van het publiek”.

★

De Telegraaf (uit brief van mevrouw Geervliet-Dorlas): „Moet het feit, dat de twee mensen, die na het experiment met hypnose in een volkomen hulpeloze en deerniswekkende toestand kwamen te verkeren, ons niet te denken geven?”

★

Gooien Eemlander: De onderwijzer J. van Dorresteyn, die zaterdag via het programma Opus 13 onder hypnose is geraakt, blijkt woensdag in een ziekenhuis te zijn opgenomen. Zoals gemeld, bracht de Engelsman David Berglas hem via de beeldbuis in een hypnotische slaap, waaruit hij met moeite gewekt kon worden, dank zij de

en al leugen en bedrog. Een paar handlangers zijn omgekocht. De journalisten vliegen er in, want die weten er ook niet voldoende van.

De voorzitter, hierop inhakend, beklagde zich erover, dat de pers nooit iets publiceert over het feit, dat er op Croisets aanwijzingen niets wordt gevonden. „Dat is ons grote bezwaar, dat zoiets niet geschiedt. Dat niet wordt gepubliceerd: zie, hoe misselijk mis deze mens is geweest”.

dwingende stem van Berglas die op een bandrecorder was opgenomen. Daarna moest de heer Van Dorresteyn van zijn huisarts rust houden. Men moet aan nemen — zijn familie geeft geen inlichtingen — dat de rust nog niet tot het gewenste resultaat heeft geleid.

★

Louis Sinner van het Algemeen Dagblad stapte naar prof. Tenhaeff te Utrecht, de lezers van ons maandblad welbekend. Deze zei hem o.a.: „IK vindt het een verdomd gevaarlijk spel. Het is spelen met de geestelijke volksgezondheid. Sommige mensen voelden zich horrig aan Berglas. Het zijn vooral de mensen met een zwakke persoonlijkheidsstructuur die slachtoffers worden”.

En verder (nog altijd is emeritus-professor Tenhaeff aan het woord): Hypnose is slechts verantwoord voor medische doelen, wanneer de gehypnotiseerde weet wat er gaat gebeuren en daarvoor zijn toestemming heeft gegeven. Het is mens-onwaardig dat ten aanschouwe van miljoenen kijkers met mensen wordt gespeeld”.

★

A. Popelier verwijst in de Haagse Courant naar het boekje van F. L. Marcuse „Hypnose”, dat in een eenvoudige uitgave in de boekhandel te krijgen is. „Hypnose is wel degelijk een „echt” verschijnsel en geen truc, waarmee lichtgelovigen worden beetgenomen”. De heer Popelier vertelt verder dat onlangs in de BBC-studio's in Engeland een experiment werd uitgevoerd met uitzending in een besloten kring van ontvangers. De hypnotiseur, Peter Casson, richtte zich via het televisiebeeld tot twaalf personen, van wie vijf onder hypnose kwamen. Een toekijken tot wie de hypnotiseur zich niet richtte raakte echter ook onder hypnose. Gezien het succes van dit experiment en het daaruit voortvloeiende gevaar dat kijkers gehypnotiseerd zouden worden, zonder dat iemand in de buurt is om hen „wakker” te maken, heeft men vastgesteld dat een tv-uitzending over hypnose niet aan te bevelen is.

★

Dr. W. Oesterreicher, neuroloog en psychoterapeut, in een gesprek met een verslaggever van de Telegraaf: „Ik ben zeer gekant tegen dit soort programma's, omdat men er eigenlijk onbevoegd de geneeskunst mee uitoefent. (...) En ik verbaas mij er over dat men dergelijke programma's op het scherm durft te brengen”.

Moet stichting werk van vereniging over nemen?

MOET ER EEN stichting komen om de bestrijding van de kwakzalverij ter hand te nemen? Moet de vereniging worden omgezet in een lichaam van donateurs tot steun aan die stichting? Dit vergaande plan werd ter sprake gebracht op een vergadering van de commissie voor de interne reorganisatie. De heren J. Noord en J. M. de Haas deden hierover mededelingen op de ledenvergadering, op 22 april in het American Hotel te Amsterdam gehouden.

Met het plan er een stichting van te maken kwam de heer Dick Schiferli voor de dag, die samen met mr. P. J. Mijksenaar, de onlangs met pensioen gegane directeur van de afdeling voorlichting en representatie van de gemeente Amsterdam, zich bereid heeft verklaard van advies te dienen. De heer Schiferli is een zeer bekend-reclamedeskundige, die o.a. een aantal jaren voorlichtingsman is geweest bij de Ned. Spoorwegen.

Een stichting zou meer kans maken om zich de steun te verwerven van een aantal industrieën, die niet in de lekpers adverteren en van een aantal artsen, bereid om jaarlijks een flinke donatie te geven, alsmede van de standsorganisaties, de Kon. Ned. Maatschappij ter bevordering van de Geneeskunst, de Kon. Ned. Mij ter bevordering der Pharmacie, de Ned. Mij ter bevordering van de Tandheelkunde en de Kon. Ned. Mij voor Diergeneeskunde.

Snelle informatie

ZULK EEN STICHTING zou de keuringraad voor advertenties (KOAGG) moeten stimuleren, zij zou public relations moeten verzorgen en bij geruchtmakende rechtszaken tegen kwakzalvers acte de présence moeten geven. Men wil dan het bureau bij een jurist onderbrengen. Het secretariaat zou pers, regering, televisie en radio van snelle informatie moeten voorzien op het gebied van de bestrijding van de kwakzalverij.

Het lid, de heer H. J. van Batenburg, vroeg na deze uiteenzetting, dat het hem niet duidelijk was of men met een stichting meer armslag zou krijgen, meer leden, meer financiële steun, meer gehoor bij de regering. „Dat wordt niet duidelijk gemaakt. Ik zie geen grond, dat het beter zou gaan met betaalde krachten”.

De voorzitter: Alles gebeurt nu door de welwillendheid van de bestuursleden. Wij moeten, ik heb dat al jaren gezegd, een eigen gebouw hebben, „met levende

have”. Dan kunnen wij een zaak als van Van den Bor in Nijkerk of van Carolus Vleugels in Zeeuws-Vlaanderen onderzoeken. Bij elke strafzitting tegen een kwakzalver moet iemand van ons zitten, die er verslag van kan geven. Dat alles kan niet omdat we niet voldoende leden hebben. Bij een stichting kan méér.

De heer Noord: Wij steunen nu op één man en niemand kan het overnemen.

EEN GELIEFD TERREIN voor kwakzalveren is de kaalhoofdigheid. Heel vreemde lieden houden er zich soms mee bezig en in de loop van de tijd hebben wij allerlei figuren moesten signaleren die zich, volkomen onbevoegd, zetten tot het „genezen” van haarziekten. „Genezen” dat op niets uitliep — maar het niets moest gepeperd worden betaald.

In de drie grote steden zijn Harvard-haarinstituten verschenen, die de goedgelovige burger beloven 122 haarziekten te zullen genezen. De Vereniging tegen de Kwakzalverij wil eens nadere gegevens verzamelen over deze aan gelegenheid en de zaak werd ook op de jongste ledenvergadering te Amsterdam ter sprake gebracht. De specialist op dit terrein, ons bestuurslid, dokter J. van Baak, dermatoloog te Utrecht, was wel wat verbaasd over het getal van 122 haarziekten. „Er zijn bij lange na geen 122 haarziekten”.

DE HEER VAN Batenburg vroeg verder: Waarom zou een stichting meer kunnen bereiken dan een vereniging?

De heer Noord: Een stichting is bewegelijker. Is de vereniging niet een beetje verouderd? Met een stichting is het soepeler werken.

Mr. J. E. Goudsmit:: Bij een stichting krijgt men eerder grote bedragen binnen. Het bestuur van een stichting wekt meer vertrouwen van geldgevers omdat het vaststaat — bij verenigingen kan het bestuur worden gewipt.

De heer J. M. de Haas: Als ik de bedragjes zie, die de Maatschappijen (namelijk de standsorganisaties van medici, tandartsen, etc.) geven aan verenigingen! . . . Maar als je de Maatschappijen als participant in je stichting kunt betrekken — dan komen er grote bedragen los. Zo komen we er nooit uit. Er moeten tenminste 5.000 van de 12.000 artsen lid zijn.

De voorzitter vestigde er de aandacht op, dat de besprekingen over de stichting nog in een zéér voorlopig stadium verkeren. Maar de commissie voor interne reorganisatie zal het terrein verder verkennen, zulks met behulp van de heren Schiferli en Mijksenaar. De ledenvergadering ging hiermee accoord.

SIMPLICIA

IN HET APRILNUMMER van het Maandblad was in het artikeltje „Tegen vage buikkachten” (bladzijde 5) de verklaring van „simplicia” weggevalen. Achter het woord „simplicia” had namelijk moeten staan: („gedroogde geneeskrachtige planten of delen daarvan”). Deze simplicia werden aange troffen in poeders tegen „vage buikkachten”, afkomstig van „psycholoog” Veeman te Leeuwarden.

Waarom geen colleges over kwakzalverij?

VOOR CIRCA DERTIG farmaceutische studenten van de Rijksuniversiteit te Groningen heeft de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, de heer A. P. N. de Groot, een lezing gehouden. Hij heeft daarbij allerlei zaken geput uit het oude archief van de vereniging en zich uiteraard in het bijzonder bezig gehouden met het farmaceutische aspect van de kwakzalverij, met pillen, kruiden en poeiertjes van dubieuze aard. Hij heeft ook een aantal kwakzalverige oude boekjes laten rondgaan, die zeer de belangstelling van de studenten wekten.

De heer De Groot heeft de studenten ook deelgenoot gemaakt van zijn bezwaren tegen de werkwijze van de keuringcommissie KOAGG, die adverte-

ties van geneesmiddelen en geneeswijzen keurt. Maar onvoldoende, aldus de voorzitter. De commissie is uit het particuliere bedrijfsleven in samenwerking met de kranten tot stand gebracht om overheidsingrijpen te voorkomen. Bijzonder ernstig vond de heer De Groot het dat geneesmiddelen als „snoep” op de markt worden gebracht.

Een bezwaar achtte de heer De Groot het ook, dat er voor medici en farmaceuten nooit behoorlijk colleges worden gegeven over de kwakzalverij.

Bij de levendige discussie die ontstond na de voordracht van de heer De Groot bleek de aanwezige hoogleraar, prof. Van Os, veel sympathie voor de doelstelling van de vereniging te koesteren.

In 1966: vele waarschuwingen, vele adviezen

HET AANTAL LEDEN van de Vereniging tegen de Kwakzalverij en het aantal abonné's op het Maandblad bleef in 1966 vrijwel constant. Op 31 december 1966 stonden 915 leden en 29 abonné's te boek. Wij lezen dit in het uitvoerige jaarverslag van de secretaresse, mevrouw J. W. J. Vermeulen, dat tijdens de jongste ledenvergadering werd goedgekeurd.

Het verslag gewaagt voorts van de vele activiteiten van de vereniging en het slagvaardig beleid, zoals de brief aan de voorzitter van de Tweede Kamer, waarin tot uitdrukking wordt gebracht, hoe teleurgesteld de vereniging is dat de bestrijding van de kwakzalverij niet wordt genoemd in de Volksgezondheidsnota 1966.

De voorzitter zorgde voor voorlichting in allerlei vormen — hij was be-

Onze geldmiddelen

TIJDENS DE LEDENVERGADERING, op 22 april in het American Hotel te Amsterdam gehouden, werd de penningmeester van de vereniging, de heer L. Brest décharge verleend van zijn beheer over het jaar 1966. Hem werd bij monde van de voorzitter dank gebracht voor zijn nauwkeurig beheer. Financiële zorgen kent de vereniging niet al heeft zij, om grotere taken op zich te nemen een aanmerkelijk ruimere armslag nodig.

	UITGAVEN	ONTVANGSTEN
Secretariaat	f 489,30	
Kleine kas	10,80	
Diverse kosten	49,50	
Vergaderingen	303,60	
Lezingen	100,—	
Contributies		f 7.512,60
Maandblad	5.104,07	
Maandbl. nog te betalen	627,41	
Reorganisatie	50,—	
Incassokosten	69,34	
Abonnementen		477,27
Rente		473,68
Batig saldo	1.659,53	
	f 8.463,55	f 8.463,55

KASMIDDELEN	
Rijkspostspaarbank	f 755,07
Gemeente giro	394,27
Postgiro	6.805,74
Hollandse Bank Unie	12.966,83
Deposito Gemeente giro	2.500,—
	f 23.421,91

hulpzaam bij het totstandkomen van scripties over de kwakzalverij, stond interviews toe aan dagblad- en radio-verslaggevers, hield lezingen.

Ook op ander terrein werden in het verslagjaar activiteiten ontplooid. Zo werd na een ongevraagd ontvangen van een zending natuurgeneesmiddelen (waarbij gemakshalve, tevens een gepeperde nota werd ingesloten) de farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid van deze ongewenste handeling op de hoogte gebracht. Na onderzoek bleek helaas door de slimme wijze van ontduiken van de wettelijke bepalingen hiertegen geen maatregelen genomen te kunnen worden. Teneinde het publiek op deze verraderlijke wijze van klantenwinning attent te maken en te proberen het de ogen te openen voor het gevaar, dat hierin verscholen ligt, werd contact opgenomen met de redactie van de „Consumentengids”. Naar wij vernamen heeft laatstgenoemde de toezegging gekregen dat voortaan een dergelijke handelwijze zou worden vermeden.

HET VERSLAG VERMELDT voorts o.a. dat de directeur van de Ned. Bond voor Moederschapszorg en Kinderhygiëne de mening vroeg over een advertentie van een kwakzalversmiddel, aangeboden ter plaatsing in een folder, door deze bond aan jeugdige moeders uit te reiken. Het afwijzend advies werd dankbaar aanvaard.

De specialist voor stofwisselingsziekten, mevr. M. Lubbers-Matveld verzocht en verkreeg uiteraard nadere gegevens over kwakzalverij op het terrein van de suikerziekte.

De Inspecteur in algemene dienst bij de Hygiëne van het Milieu, de heer Kolstee, won bij de vereniging advies in omtrent gevaren, verbonden aan het gebruik van radium-houdende bekers, daar over dit onderwerp bij de officiële instanties geen gegevens bekend bleken. De vereniging kon hem van dienst zijn door uitvoerige gegevens omtrent de kwakzalverachtige wijze van in de handel brengen van deze bekers in de jaren dertig te diepen uit ons waardevolle archief.

Brief aan hoofdinspecteur

Zeer geachte hoofdinspecteur

De betreuwenswaardige gevolgen van de laatste uitzending van het televisie-amusements-programma „Opus 13” werden in de bestuursvergadering van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, gehouden op 22 dezer, aan de orde gesteld. Bij de bespreking werd uitgegaan van de geestelijke volksgezondheid, die primair in het geding is als hypnotiseren een onderdeel uitmaakt van welke publieke vermakelijkheid ook. Naar de unanieme mening van de aanwezige bestuursleden behoort hypnose — als ingreep in de geestelijke gesteldheid van de mens — te worden voorbehouden voor een gerichte geneeskundige handeling. Als zodanig zal het dan ook nimmer mogen worden toegelaten als bevrediging (?) van de zucht naar amusement.

Uit deze overweging voelt het bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij (= wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis) zich geroepen het dringende verzoek tot u te richten ambtshalve die maatregelen te treffen, die ertoe zullen leiden, dat in de toekomst het hypnotiseren, anders dan als geneeskundige handeling, uitgesloten zal zijn.

Indien mogelijk zal het bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij gaarne te gelegenertijd in kennis worden gesteld van het resultaat van Uw ambtshalve bemoeyenis in dezen.

Met de meeste hoogachting,
namens het bestuur van de
Vereniging tegen de Kwakzalverij.
Voorzitter,
(w.g.) A. P. N. de Groot

Het jaarverslag eindigt met een dringend beroep op alle leden de — geringe — moeite te nemen in eigen omgeving en kennissenkring nieuwe leden te winnen. Hier ligt nog steeds een enorm groot terrein van activiteiten braak. Verveelvoudiging van het ledenaantal moet mogelijk zijn en het zal — door de vergrootte financiële — en morele steun het resultaat van het werk van het bestuur aanzienlijk kunnen verhogen. Daarom nogmaals:

LEDEN, WERFT LEDEN!

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen te Haarlem, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Buiter, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; P. L. Stal, Arts te 's-Gravenhage; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, Inspecteur van Politie te Arnhem; J. Noord te A'dam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50 voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50 voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters ..... f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.